

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

Кафедра соціології і публічного управління
(назва кафедри, яка забезпечує викладання дисципліни)

**ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ**

Вступ до спеціальності. Ознайомча практика
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
перший (бакалаврський) / другий (магістерський)

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
(шифр і назва)

спеціальність 054 Соціологія
(шифр і назва)

освітня програма Соціологія управління
(назви освітніх програм спеціальностей)

вид дисципліни професійна підготовка; обов'язкова
(загальна підготовка / професійна підготовка; обов'язкова/вибіркова)

форма навчання денна
(денна / заочна/дистанційна)

Харків – 2023 рік

Тема 1. Вища професійна освіта в Україні і за кордоном. НТУ «ХПІ»

1. Історія, сучасний стан та перспективи розвитку вищої професійної освіти.
2. НТУ «ХПІ»: історія створення, структура, підрозділи
3. Характеристика спеціальностей і спеціалізації кафедри
4. Організація освітнього процесу в НТУ «ХПІ»

Тематичні повідомлення

1. Віктор Львович Кірпічов – фундатор Харківського практичного технологічного інституту.
2. Організація навчального процесу в Харківському практичному технологічному інституті у перші роки діяльності.
3. Зародження напрямів наукових досліджень у галузі механіки, промислової хімії та електротехніки наприкінці XIX – на початку ХХ ст.
4. Особливості розвитку Харківського технологічного інституту 20-х рр. ХХ ст.
5. Історія Харківського механіко-машинобудівного інституту.
6. Історія Харківського хіміко-технологічного інституту.
7. Історія Харківського електротехнічного інституту.
8. Ректори НТУ «ХПІ» (за вибором студента).
9. Видатні вчені-політехніки (за вибором студента).
10. Наукові школи НТУ «ХПІ» (за вибором студента).
11. Історія факультету (за вибором студента).
12. Історія кафедри (за вибором студента).

Тема 2. Інформаційні та бібліотечні ресурси НТУ «ХПІ».

1. Які можливості надає єдина картка читача?
2. Опишіть основні можливості, які надає студенту бібліотека.
3. Яким чином можливо знайти потрібну навчальну, наукову та художню літературу?
4. Електронні ресурси бібліотеки.

Тема 3. Соціально–правовий захист студента

1. Правове регулювання призначення стипендій
  - Види стипендій.
  - Яка особа може претендувати на «Соціальну стипендію»?
  - Який принцип нарахування балів, яка входять в 10%?
2. Втілення медичної реформи в університеті
  - Завдання центру медичної допомоги.
  - Які документи треба надати для отримання безкоштовної медичної допомоги?
  - Скільки днів на тиждень працює медичний пункт університету?
3. Права студентів університету на оздоровлення та дозвілля

- Хто має право на першочергове отримання путівок в студентський табір?
- Який статус має спорткомплекс НТУ «ХПІ»?
- Які колективи працюють в Палаці студентів?

4. Право на свободу наукової творчості

- На яких принципах базується робота молодих науковців?
- Які заходи провадять наукові товариства для організації своєї діяльності?
- Як формуються органи наукових товариств?

5. Студентські громадські організації в НТУ «ХПІ»

- Правовий статус органів студентського самоврядування
- Принципи та повноваження органів студентського самоврядування
- Основне завдання профспілкової організації
- Напрямки роботи в профспілковому комітеті

6. Питання, які можна вирішити в Центрі «Кар’єра».

Тема 4. Предмет та об'єкт вивчення соціології.

Питання цільових виступів студентів для розкриття окремих проблем:

1. Пояснити, що розуміють під предметом та об'єктом вивчення науки?
2. Про соціологію кажуть як про “науку індустриальної епохи”. Пояснити, чому виникла така думка?
3. Порівняти предмети наукового дослідження в соціології, історії, психології, юридичних науках.
4. Надати визначення поняттю «соціальне» з точкою зору соціології.

Поняття, що потрібно запам'ятати та зафіксувати в особистому словнику з навчальної дисципліни.

об'єкт науки, предмет науки, об'єкт соціології, предмет соціології, соціологічне трактування соціального

Тема 5. Функції та структура соціологічного знання

1. За допомогою прикладів поясніть, які практичні застосування мають дослідження сучасних соціологів.
2. Які науки можливо назвати «рідними сестрами» соціології?
3. Поясніть, які завдання виконують різні рівні соціологічного знання?
4. На прикладі продемонструвати зв'язок рівнів соціологічного знання
5. Описати принципові відмінності соціальних законів і закономірностей від фізичних законів?

Поняття, що потрібно запам'ятати та зафіксувати в особистому словнику з навчальної дисципліни.

загальні соціологічні теорії, теорії середнього рівня (галузеві соціології), конкретні соціологічні дослідження, функція науки, функції соціології: теоретико-пізнавальна, прогностична, інформаційно-управлінська, інструментальна функція, функція соціального проектування і соціальної технології (соціоінженерная) закон; динамічні закони, соціальні закономірності.

Тема 6. КСД: призначення, етапи, програма та методи збирання даних.

1. Опишіть основні напрямки КСД в сучасної Україні, які, на Вашу думку, доцільно провести.
2. Назвіть основні етапи КСД, а також зміст основних робот на цих етапах.
3. Проаналізуйте переваги та недоліки методів збору даних в соціології.
4. Назвіть декілька типів спостережень та поясніть їх різницю.
5. Опишіть форми опитувань, які вам відомі.
6. Порівняйте кількісні та якісні методи дослідження.
7. Опишіть основні напрямки КСД в банкі, торговомпідприємстві, заводі.

Поняття, що потрібно запам'ятати та зафіксувати в особистому словнику з навчальної дисципліни.

конкретні соціологічні дослідження (КСД), генеральна сукупність, вибірка, вибіркова сукупність, опитування, спостереження, аналіз документів, експеримент, програма соціологічного дослідження

Тема 7. Основні етапи розвитку соціології.

1. Про соціологію кажуть як про “науку індустріальної епохи”. Пояснити, чому виникла така думка?
2. Пояснити, що таке «позитивна наука» за О.Контом?
3. Описати, на які розділи поділяв О.Конт соціологію та які задачі, на його думку, мусили розв’язувати соціологи в межах цих розділів.
4. Пояснити, в чому полягає сутність теорії природної соціальної еволюції Г.Спенсера.
5. Назвати основні тези соціології марксизму.
6. Описати, який внесок в соціологічну теорію зробив Е.Дюркгейм?
7. Вказати, які особливості соціологічної концепції М.Вебера.
8. Описати основні соціологічні школи кінця 19 століття.
9. Назвати, які концепції відносяться до макро та мікросоціологічних теорій?
10. Назвати основні постулати функціональної та конфліктологічної парадигми.
11. Пояснити соціальну взаємодію за допомогою теорії ролей та теорії обміну.

Поняття, що потрібно запам'ятати та зафіксувати в особистому словнику з навчальної дисципліни.

«позитивна наука» за О.Контом, соціальна статистика, соціальна динаміка, теологічна стадія розвитку суспільства, метафізична стадія розвитку суспільства, соціальна диференціація, соціальна інтеграція, соціальний конфлікт, революція, еволюція, антагоністичні соціальні класи, соціальні дії, розуміюча соціологія за Вебером.

Ознайомча практика

Індивідуальні завдання в межах ознайомчої практики

1. «Інтерв'ю з успішним соціологом»

Історії успіху якнайкраще показують студенту які кроки потрібно зробити на початку кар'єри, щоб в майбутньому досягти високих результатів! Тому ціль даної роботи – дослідити професійний шлях фахівця-соціолога, який досяг

певних висот у своїй професійній діяльності та проаналізувати завдяки яким знанням , умінням та якостям він цього досягнув.

Якщо ви хочете стати успішним, розумно буде порадитися про те, як це краще зробити з тим, хто вже досяг успіху. Але мало просто провести бесіду, потрібно ще й вміти ставити правильні питання. Для цього варто підготувати ряд питань для інтерв'ю з успішною людиною.

Як складати сценарій бесіди?

Перш ніж приступити складання питань, важливо врахувати наступні моменти:

- 1) У кого ви берете інтерв'ю? Ім'я, досягнення, особисті особливості і т.п.
- 2) Для кого ви його берете? Цільова аудиторія, яка буде читати / дивитися дане інтерв'ю.
- 3) Для чого ви це робите? Мета. Що саме дізнатися ви хочете? На які саме досягнення цієї людини ви орієнтуетесь?
- 4) Чи будуть кульмінаційні питання - найбільш важливі та цікаві для цільової аудиторії?
- 5) Розмір остаточного варіанту бесіди.

Інтерв'ю складається блоками і схематично виглядає приблизно так:

1. Проблема + Зав'язка (1-2 питання);
2. Кульмінація (1 головне питання + 2-3 уточнюючих);
3. Розв'язка (1-2 питання).

Кількість блоків залежить від допустимого обсягу інформації.

2. «Я та моя майбутня професія соціолог»

Головна мета курсу «вступ до спеціальності» полягає у тому, щоб сформувати у студентів уявлення про майбутню професію та своє місце в ній. Тому підсумкове есе має називу Есе «Я та моя майбутня професія соціолог».

В роботі повинні бути висвітлені наступні питання:

1. Де та ким можуть працювати соціологи? В якій сфері соціології хотіли б реалізуватися саме Ви? (займатись науковою або дослідженнями, в якій галузі соціології – економічній, політичній, соціології молоді, спорту і т.і.)
2. Які якості (особистісні, ділові, професійні) для цього необхідні?
3. Які кроки Ви особисто плануєте зробити в роки навчання для стратегії побудови кар'єри? (Кар'єра — це поступальний процес просування по службових сходах, зміна навичок, здібностей, кваліфікаційних можливостей і розмірів винагороди, пов'язаних з діяльністю працівників) . Для успішної кар'єри необхідно з першого курсу чітко уявляти чого саме Ви хочете досягти та що для цього потрібно зробити.
4. Зробити висновок про те, які якості Ви вже маєте та над якими ще потрібно попрацювати та як Ви уявляєте себе в соціології, наприклад, через 10

років.

На протязі семестру здійснюється підготовка та захист презентації за темами індивідуальних завдань, відповідно до тем курсу.

№ з/п	Назва індивідуального завдання та (або) його розділів	Терміни виконання (на якому тижні)
1	<p>В межах індивідуальних завдань студенту потрібно зробити презентацію за темами:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Віктор Львович Кірпічов – фундатор Харківського практичного технологічного інституту. 2. Організація навчального процесу в Харківському практичному технологічному інституті у перші роки діяльності. 3. Видатні вчені-політехніки (за вибором студента). 4. Університети Європи: створення та основні етапи. 5. Становлення єдиного науково-освітнього простору Європи. 6. Права студентів університету на оздоровлення та дозвілля 7. Пільги для студентів 8. Наукова мобільність студентів, стажування та навчання за кордоном. 9. Порядок відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення здобувачів вищої освіти 10. Відмінності людини від тварин, що дозволили створити суспільство 11. «Рідні сестри» соціології 12. Соціологія та влада – типи взаємодії 13. Роль соціології в сучасному українському суспільстві. 14. Особливості та переваги макросоціологічного підходу до аналізу суспільства. 15. Особливості та переваги мікрosoціологічного підходу до аналізу суспільства. 16. Розвиток соціології в Україні 17. Якісні соціологічні дослідження, які можна провести в українській середньої школі 18. Фундатори соціологічної науки. 19. Об'єктивні передумови появи соціології як науки	2-4 4-5 5-6 6-8 9-12 13-14 14-15

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література

1	Рущенко І. П. Загальнасоціологія :підручник / І. П. Рущенко. – Х. : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2004
2	2. Гіденс Е. Соціологія / Е. Гіденс / пер. з англ. В. Шовкун, А. Олійник; наук. ред. О. Іващенко. – К. :Основи, 1999. URL: http://westudents.com.ua/glavy/86796-dti-t-ho-h-doglyada.html
3	3. Соціологія :навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів – 2-ге вид., доопр., доп / за заг. ред. В.І.Докаша. – Чернівецький нац. ун-т, 2012. – 448 с . URL: http://www.sociology.chnu.edu.ua/res/sociology/Soc.%20kafedr.%20posibnyk.pdf
4	4. Литвин А. П., Яковенко А.К. Соціологія : навч. посіб. / А. П. Литвин, А.К. Яковенко. –

	Т. : THEU, 2013. //Lytvyn_Sociology_Posibnyk.pdf
5	5. Соціологія :навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів – 2-ге вид., доопр., доп / за заг. ред. В.І.Докаша. – Чернівці :Чернівецький нац. ун-т, 2012. – 448 с. ./ http://www.sociology.chnu.edu.ua/res/sociology/Soc.%20kafedr.%20posibnyk.pdf
6	6. Соціологія: підручник для студентіввищіхнавчальнихзакладів /В. І. Волович, М. І. Горлач, В. Г. Кремень та ін. – 6-те вид., - К: Центр учебовоїлітератури, 2019 – 808 с.
7	7. Introduction to Sociology 2e. 2017. Rice University Heather Griffiths, Fayetteville, North Carolina. Nathan Keirns, Zanesville, Ohio Eric Strayer, Salinas, California Copyright Year: 2015 // https://d3bx9euw4e147.cloudfront.net/oscms-prod/media/documents/IntroductionToSociology2e-OP_oAii5Yb.pdf

Допоміжна література

8	Коваліско Н. В. Основи соціальної стратифікації : навч. посібник. / Н. В Коваліско. – Л. : Магнолія 2006, 2011. // http://www.sociology-lnu.org.ua/resursy/Kovalisko.%20Osnovy%20socialnoji%20stratyficaciji.pdf
9	Ляпіна Л. А. Етносоціологія : навч. посіб. / Л. А. Ляпіна. – Миколаїв : ЧНУ ім. Петра Могили, 2013
10	Лукашевич М. П., Туленков М.В. Соціологія. Основи загальної, спеціальних і галузевих теорій : підручник / М. П. Лукашевич, М. В. Туленков, Ю. І. Яковенко. – К. : Каравела, 2008. // https://vk.com/doc-31993533_196892448?dl=5fb2c0b412be9d9e1
11	Соціологія : підручник / за ред. В. М. Пічі. – 3-те вид. – Л. : Новий світ – 2000, 2007. – 280 с.
12	Сірий Є. В. Соціологія: загальна теорія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії : навч. посіб. / Є. В. Сірий. – К. : Атіка, 2010.// http://westudents.com.ua/knigi/571-sotsologya-sriy-v.html
13	Соціологія : підручник для студ. вищ. навч. закладів / за ред. В. Г. Городяненка. – К. : Вид. центр «Академія», 2010.
14	Танчин І. З. Соціологія : навч. посіб. / І. З. Танчин. – 3-те вид., перероб. – К. : Знання, 2008. – 351 с. // http://westudents.com.ua/knigi/572-sotsologya-tanchin-I3.html
15	Черниш Н. Соціологія : підруч. за рейтингово-модульною системою / Н. Черниш. – К. : Знання, 2009. – 430 с. // http://vk.com/doc2948345_177044854?hash=fd604cc75fd5a477c4&dl=4eddf88ce6de9e20a1
16	Журило, Д.Ю. Становление и развитие Харьковского технологического института в конце XIX – начале XX веков/ Д.Ю. Журило.–Харьков: НТУ «ХПІ», 2016. –264 с.
17	Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут». Історія розвитку. 1885–2010 / уклад.: В.І. Ніколаєнко, В.В. Кабачек, С. І. Мешкова [та ін.]. – Харків : НТУ «ХПІ», 2010. – 408 с.

18	Радогуз, С.А. Директори (ректори) вищих технічних навчальних закладів кінця XIX – першої половини ХХ ст. – плеяда визначних учнів та соратників професора В.Л. Кірпічова / С. А. Радогуз, В.М. Скляр // Історія науки і техніки: Збірник наукових праць Державного університету Державного університету інфраструктури та технологій / Гол. ред. О.Я. Пилипчук. – К.: ДУІТ, 2017. Вип. 11. – С. 73-79.
19	Скляр, В.М. Досвід організації навчального процесу та його кадрове забезпечення в Харківському технологічному інституті наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. / В.М. Скляр // Вісник НТУ «ХПІ» – Харків: НТУ «ХПІ», 2014. – № 59 (1101). – С. 136-144.
20	Харьковский политехнический : Выпускники – гордость и слава. – Х.: Пропор, 2000. – 88 с.
21	«Про вищу освіту» /Верховна Рада України; Закон від 01.07.2014 № 1556-VII (Документ 1556-18, чинний, поточна редакція – Прийняття від 01.07.2014) , http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page ;
22	«Про освіту» Верховна Рада України; Закон від 05.09.2017 № 2145-VIII http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19
23	«Порядок призначення і виплати стипендій», Постанова Кабінету Міністрів України від 12 липня 2004 року № 882 «Питання стипендіального забезпечення» (у редакції Постанови КМУ України від 28 грудня 2016 року № 1050) (далі – Порядок), Постановою Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2016 року № 1047 «Про розміри стипендій у державних та комунальних навчальних закладах, наукових установах», «Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для виплати соціальних стипендій студентам вищих навчальних закладів», затверджених Постановою Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2016 року № 1045;
24	Про затвердження Порядку надання первинної медичної допомоги, Наказ МОЗ від 19.03.2018 р. № 504, Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21 березня 2018 р. за № 348/31800
25	Статут НТУ «ХПІ»
26	Правила призначення і виплати стипендій студентам Національного технічного університету «Харківський Політехнічний Інститут» (Положення), Дата введення 30 січня 2017 р., Харків
27	Концепція освітньої діяльності НТУ «ХПІ» на 2016-2025 роки

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

1. ukrstat.gov.ua Статистичні матеріали Держкомстату України
2. http://i-soc.com.ua/institute/el_library.php Електронна бібліотека Інституту соціології НАН України
3. <http://sau.in.ua/doslidzhennya/> Соціологічна асоціація України, дослідження
4. <https://genderindetail.org.ua/> Гендер в деталях
5. <https://idss.org.ua/public> Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В.Птухи Національної академії наук України, публікації
6. <https://i-soc.com.ua/ua/edition/publications> Сайт Інституту соціології України

7. <https://www.vac.org.ua/> Всеукраїнська асоціація соціологів, сайт
8. <http://i-soc.com.ua/ua/edition/journal/> Журнал «Соціологія: теорія, методи, маркетинг»
9. <http://www.ukr-socium.org.ua> Український соціум. Науковий журнал (Київ)
10. <http://www.genderculturecentre.org/> Центр гендерної культури
11. <http://www.kiis.com.ua> Київський міжнародний інститут соціології (KMIC)
12. <http://www.uisr.org.ua/monitoring> Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка
13. <http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/index> Міністерство соціальної політики України
<http://www.dipsm.org.ua/> Державний інститут сімейної та молодіжної політики